

СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА КАМЕНО 2021 – 2027 Г

Камено
януари 2021г.

гр. Камено 8120, ул. "Освобождение" №101

Тел: +359 5515 3008

Факс: (+359) 5515 2480

e-mail: obshtina@kameno.bg

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

ЧАСТ 1

- ❖ **ВИЗИЯ**
- ❖ **МИСИЯ**
- ❖ **ЦЕЛ**
- ❖ **СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ**

ЧАСТ 2

- ❖ **СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ**
- ❖ **СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА**

1. ВЪНШНА СРЕДА

2. ВЪТРЕШНА СРЕДА

- 2.1. Туристико – географско положение
- 2.2. Туристическо райониране
- 2.3. Туристически ресурси на община Камено
 - 2.3.1. Природни туристически ресурси
 - Води
 - 2.3.2. Защитени зони част от екологичната мрежа Натура 2000
 - 2.3.3. Културно-историческото наследство
 - 2.3.4. Изводи и тенденции
 - 2.3.5. Туристическа инфраструктура
 - 2.3.5.1. Пътна инфраструктура
 - 2.3.5.2. Транспортна достъпност и осигуреност
 - 2.3.5.3. Железопътен транспорт
 - 2.3.5.4. Въздушен транспорт
 - 2.3.5.5. Друга инфраструктура
- 2.4. Туристическа индустрия
- 2.5. Човешки ресурси
- 2.6. Информационна осигуреност
- 2.7. Управление на туризма в община Камено
- 2.8. Институционална рамка
 - 2.8.1. Управление на национално ниво

- 2.8.2. Управление на областно ниво
- 2.8.3. Управление на местно ниво
 - 2.8.3.1. Общински съвет
 - 2.8.3.2. Кмет на община
 - 2.8.3.3. Общински консултативен съвет
 - 2.8.3.4. Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти
- 2.8.4. Управление на ниво туристически район
- 2.9. Финансиране на туризма в община Камено
- 3. Туристически пазар
 - 2.1. Международен туристически пазар
 - 2.2. Вътрешен пазар
 - 2.3. Локален пазар
 - 2.4. Конкуrentни общини
 - 2.5. Туристически продукт на дестинацията
 - 2.5.1. Характеристики на продукта
 - 2.5.2. Видове туризъм
 - 2.5.3. Перспективни продукти
 - 2.5.3.1. Културно-познавателен туризъм
 - 2.5.3.2. Еко, селски и приключенски туризъм
 - 2.5.3.3. Спортен туризъм
 - 2.6. SWOT анализ

ЧАСТ 3

Стратегическа рамка

ЧАСТ 4

ИЗПЪЛНЕНИЕ

ЧАСТ 5

МОНИТОРИНГ

Източници:

Настоящата Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Камено обхваща периода 2021-2027г. Тя систематизира визията, стратегическите цели, приоритетите, дейностите, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви схеми за развитие и управление на туристическите дейности.

ВЪВЕДЕНИЕ

При разработката на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено е използван подход на планиране в подкрепа на икономическия растеж, който е измерим, социално ориентиран и справедливо отразява принципите на устойчивия туризъм като индустрия.

Разработената стратегия има за задача да осигури трайна конкурентоспособност на община Камено като туристическа дестинация, да подпомага устойчивото развитие на туристическата индустрия, да се опира в максимална степен на информацията, придобита от маркетинговите проучвания, доклади, анализи и прогнози в т.ч. на международни източници като Световната туристическа организация към ООН, Европейската туристическа комисия, World Tourism & Travel Council, Euromonitor, Eurostat и др., да отчита очакванията и намеренията на всички заинтересовани страни, да е съобразена с изискванията за създаване на правилно, реалистично и стабилно позициониране на община Камено на целевите пазари и да бъде гъвкава.

Стратегията трябва да бъде реалистична: от една страна трябва да бъде изпълнима като заложи цели, а от друга страна, да бъде осъществима като разполагаеми ресурси.

Страната ни предоставя уникални възможности за практикуване на различни видове туризъм, освен черноморски и зимен, които включват здравен, балнео, спа, уелнес, къмпинг, селски, културен, приключенски, еко, винен, гурме, събитийен, ловен, яхтен, голф и конгресен туризъм. Въпреки това, все още не може да се каже, че потенциалът на страната е използван по възможно най-рационалния начин. По тази причина, Стратегията за развитие на туризма в община Камено има за цел по-рационалното използване на природните, културните, историческите и географските ресурси, с които общината разполага, акцентирайки върху привлекателността на региона като регион с туристически потенциал и възможности за развитието на специализирани форми на туризъм.

Изпълнението на настоящата Стратегията ще даде възможност на потенциалните инвеститори да реализират своите инвестиционни проекти в сферата на туризма.

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено с хоризонт 2031 г. подготвя набор от дългосрочни стратегии в областта на

планирането, инвестициите, вътрешния туризъм, проучванията, предоставянето на услуги, подобряването на инфраструктурата и транспорта, професионалната подготовка и квалификация на заетия в туризма персонал, диверсификацията на туристическия продукт, възстановяване и поддръжка на съществуващи туристически зони и подобряване облика на дестинацията като цяло.

Стратегията дефинира стратегическите документи, на базата на които се получават средства от структурните инструменти, а именно: оперативните програми. Те адресират основните проблеми в социално-икономическото развитие, като по своята същност представляват правителствената политика за тяхното разрешаване в рамките на приоритета на стратегията.

Разработването и реализирането на Стратегията е сложен и многоаспектен процес, протичащ през различни фази. Приемането на определен стратегически или програмен документ е първата стъпка, като този принцип важи в пълна сила и за създаването и приемането на настоящата Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено. Документът визира създаването на механизми и инструменти за управление и изпълнение в рамките на целия период на действието (2021-2027 г.). Правилното насочване и обвързване на усилията на заинтересованите органи и звена и добрата функционална и институционална организация на самото изпълнение на Стратегията по същество предопределят постигането на заложените в него цели и водещи приоритети, което изисква всяка една от тях да бъде предмет на специален мониторинг. В този аспект, документът подчертава необходимостта от конкретизиране на съответни задачи, което ще позволи оценка и контрол на напредъка на изпълнението в съответствие със спецификата на отделните параметри.

Със Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено ще се въведе Система за мониторинг, наблюдение и контрол на изпълнението на заложените мерки с подробно разписани индикатори, отразяващи влиянието върху туристическия сектор, икономическото развитие и социалната среда, опазването на природните, културните и антропогенни ресурси.

Съвременната международна туристическа индустрия се развива в сложна политическа, икономическа и засилваща се конкурентна среда. По данни на Световната организация по туризъм (СОТ), независимо от някои кризисни явления (войни, тероризъм, природни бедствия), международните туристически пътувания и приходите от туризма отбелязват ежегоден

положителен ръст до 2019 г. Предизвикателство пред сектор „Туризм“ е сложната обстановка и неизменното отражение на ограниченията, наложени от пандемичната обстановка през 2020 г.

Като се имат предвид регистрираните темпове на растеж в България през последните години, които са по-високи спрямо средните за суб-региона и в съответствие с прогнозите на СОТ за развитие на туризма в суб-регион Централна и Източна Европа, може да се очаква България да отбелязва средногодишен ръст на входящия туризъм по-висок от средния за суб-регион Централна и Източна Европа от около 4% до 2020 г. За периода 2021-2030г. тепърва предстои да се събере информация за отражението на епидемиологичната обстановка върху бранша и да се набележат стратегии за преодоляване на негативните последици в сектора. Ако браншът успее да се адаптира към променените обстоятелства и да предприеме адекватни мерки за работа в усложнени условия, може да се прогнозира през 2030 г. поток от над 12 млн. чуждестранни граждани да посещават страната ни с цел туризъм, т. е входящият туристопоток към България да се удвои спрямо регистрирания през 2012 г.

Като се вземат предвид най-значимите глобални тенденции, които ще формират новата пазарна среда и бъдещето на българския туризъм в периода до 2030 г. година се откроява необходимост от:

1. Разработване на туристически продукти, подходящи за възрастова категория 65+ като комбинация между специализирани видове туризъм – балнео-туризъм, културен туризъм, еко и селски туризъм и др.;
2. Насочване на регионалната реклама и акцент в разработването на специализирани туристически продукти, които притежават потенциал за преодоляване на сезонността и създаване на специална емоционална връзка с България;
3. Търсене на възможности за привличане на инвестиции в туризма и предоставяне на инвеститорите на облекчен инвестиционен процес чрез обвързване на съдебната процедура при обжалвания с процент от инвестицията, който жалбоподателя заплаща.
4. Създаване на подходяща инфраструктура, позволяваща индивидуален / семеен туризъм с максимална степен на защита от епидемиологичен риск, високо ниво на противоепидемични мерки

5. Създаване на интегрирана система за оценка на туристическите обекти по отношение на удовлетворяване на санитарно – хигиенните изисквания, т.нар. „европейски здравен сертификат за обект“

Стратегията е разработена в съответствие с:

- Закона за туризма (обн., ДВ, бр. 30 от 2013 г., изм., бр. 68 от 2013 г);
- Национални и регионални стратегически планови документи;
- Тенденции на Световната туристическа организация до 2050;
- Програма “Дестинация Европа 2020”;
- Националната програма за развитие на България 2020г.;
- Националната програма за реформи;
- Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022
- Проект на Споразумение за партньорство с Европейската комисия;
- Стратегия Европа 2020;
- Други.

ВИЗИЯ

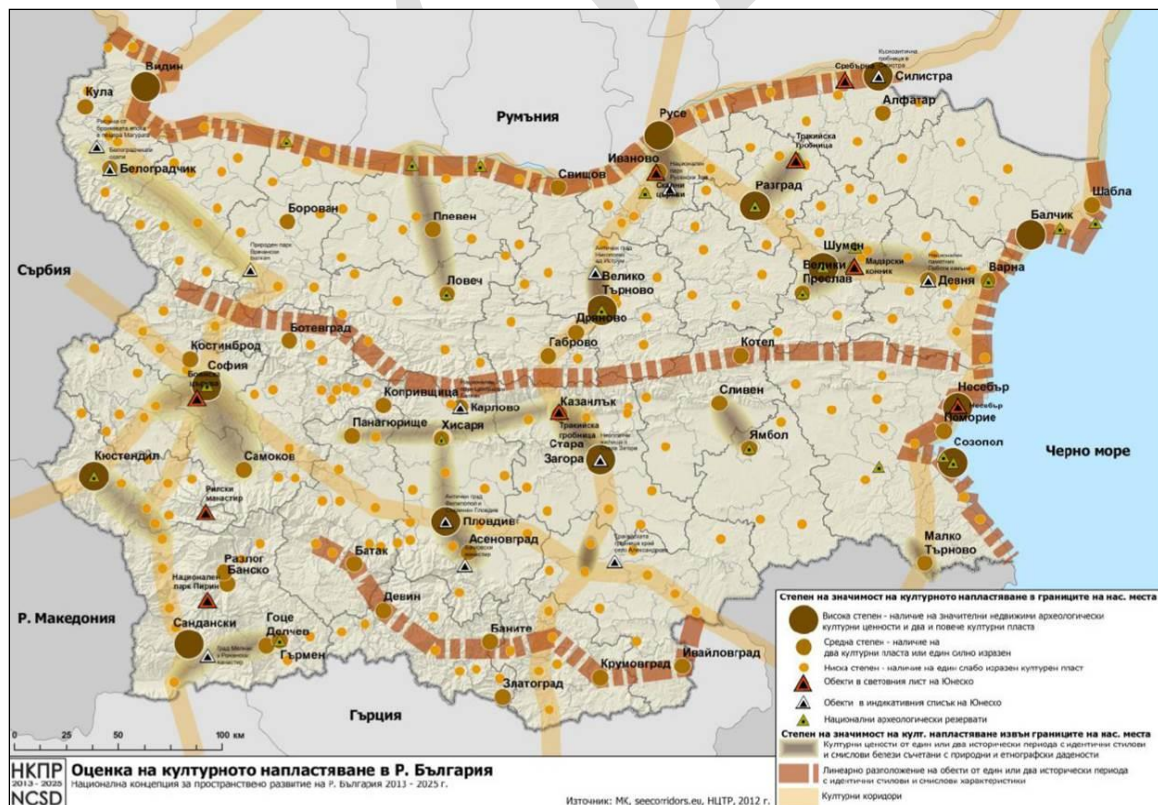
КАМЕНО – кръстопът на античността и съвременното – предпочитана целогодишна туристическа дестинация с ясно разпознаваема идентичност и съхранена култура, с археологически обекти и природа, предлагащи уникална комбинация от преживявания

Туризмът в България ще бъде сред водещите /структуроопределящи/ национални отрасли. Туризмът е стабилен фактор, допринасящ за постоянно оптимизиране на българската икономика чрез:

- Съществен дял в БВП 12 – 18 %;
- Висока трудова заетост – 300 000 постоянно и 500 000 временно заети;
- Създаване на инвестиционни възможности и проекти за партньорство;
- Основно поле за развитие и поддържане на малък и среден бизнес, основан на семейна собственост;
- Опазване на околната среда и съхраняване на богатото културно-историческо наследство.

Туризмът в община Камено може да придобие висок приоритет във формирането на приходи за населението благодарение на развитието на туристическата инфраструктура в региона – значимостта на късноантична и средновековна крепост „Русокастро“ и античния вал „Еркесия“ - паметници на културата с национално значение, както и възможността за развитие на защитена местност „Мандра – Пода“.

Фигура 1. Национални културни коридори. /Източник: Национална концепция за пространствено развитие/.

Националната концепция за пространствено развитие обособява територии с концентрация на културни ценности, които разкриват седем културни коридора разположени на територията на страната. Община Камено е част от Черноморското културно пространство, което включва както антични крепости и черноморски колонии, така и природни забележителности, характерни за тези региони. Обособяването на територии със специфични характеристики в общината е заложено в НКПР, с цел да се прилагат специфични политики, свързани с бъдещото устройство и развитие на територията.

Благодарение на близостта на пословично известни туристически дестинации (к.к. Слънчев бряг, гр. Несебър, гр. Созопол, античен град „Деултум“, късноантична и средновековна крепост „Маркели“ и др) е изключително благоприятно развитието на туристически коридори, осигуряващи разнообразна туристическа програма в рамките на едnodневни – двудневни туристически екскурзии за традиционно почиващи.

МИСИЯ

Община Камено ще развива последователна и целенасочена туристическа политика, базирана на партньорство между публичния сектор, държавните и общинските институции, частния сектор и неправителствените организации, която да генерира работни места, да създава широки възможности за развитие на предприемачество, дългосрочни икономически и социални ползи, да увеличава приходите от туризъм, което да доведе до повишаване на ефективността и конкурентоспособността на икономиката в общината.

ЦЕЛ

Основната цел на развитието на туризма в периода 2021-2027 г. е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на територията на общината посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма, чрез:

- Повишаване на капацитета и конкурентоспособността на туризма;

- Изграждане и поддържане на необходимата за развитие на туристическата индустрия обща и специализирана инфраструктура;
- Повишаване на качеството на предлаганите услуги в туристическата индустрия;
- Диверсифициране на туристическите продукти и развитие на отговорен туризъм;
- Създаване на Единна система за туристическа информация, която да отчита електронно в реално време движението на нощувките на туристите в страната.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Основната цел може да бъде достигната чрез реализиране на следните

стратегически цели:

- Утвърждаване на позитивен имидж на българския туризъм и повишаване на разпознаемостта на община Камено като привлекателна целогодишна дестинация с характерна регионална идентичност, запазени културни традиции и съхранена природа;
- Повишаване на конкурентоспособността на дестинация Русокастро на световния пазар чрез повишаване на качеството на туристическия продукт, силен бранд на дестинацията и продуктова специализация и диверсификация;
- Въвеждане на международни стандарти и добри европейски практики и внедряване на иновативни продукти, информационни и комуникационни технологии
- Унисон с изискванията на туристическото търсене;
- Насърчаване на вътрешния пазар – структуриране на политики в подкрепа на развитието и позиционирането на продукти, отговарящи на вътрешните пазарни тенденции;

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

Туристическата индустрия заема важно място в световната икономика и в ситуацията на икономическа несигурност е важен двигател, който продължава да генерира растеж чрез създаване на нови работни места, развитие на инфраструктурата и реализирането на приходи в платежния баланс. По данни на Световната организация по туризъм (СОТ) през 2012 г. туристите в световен мащаб са надхвърлили рекордните 1 млрд., достигайки 1,035 млрд. души и реализирайки устойчив ръст от 4%. Независимо от продължаващите икономически предизвикателства в Европа и света, прогнозите на СОТ са за запазване на тенденцията на увеличаване на броя на пътуванията с цел туризъм в света - в дългосрочен план очакванията са за средногодишен ръст на туристите в света в порядъка на 3.8% за периода до 2020 г. и 2.9% средногодишен ръст за периода 2020-2030 г. Намалването на темповете на растеж през втората половина на периода 2010-2030 г. ще се дължи на комбинация от фактори, сред които достигането на по-висока база, от която реализираните ръстове в абсолютна стойност ще продължат да бъдат високи, по-голяма зрелост на икономиките, която ще се изразява в намаляване на ръста на БВП, както и преминаване от намаляващи към растящи цени на въздушния транспорт. Очакванията са в абсолютна стойност туристическите пътувания в световен мащаб да достигнат 1.8 млрд. през 2030 г.

Прогнозите за Европа са за средногодишен ръст на привлечените туристи до 1.8% за периода 2020-2030 г. За Централна и Източна Европа очакванията са за по високи темпове на растеж от средните за Европа - 2.5% за периода 2020-2030 г. Все повече държави в света инвестират в развитието на туристическата си индустрия и това дава основание да се очаква намаляване на традиционната концентрация на туристопотока в традиционните туристически дестинации и увеличаване на дяловете на други по-слабо познати дестинации.

СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено за периода 2021-2027г. е изработена на база ситуационен анализ и

консултации със заинтересованите страни. Изготвянето на този стратегически документ е основополагаща стъпка за изграждане на атрактивен туристически продукт в общината, в резултат на което очакваме постигане на конкурентоспособност и икономически растеж.

Устойчивото управление на туристическите ресурси е от изключителна важност с оглед приносът на туризма към развитието на местните икономики. В този смисъл е необходимо да се изгради балансиран подход, който ограничава вредното въздействие върху околната среда и същевременно генерира икономически и социални ползи за местната общност.

1. ВЪНШНА СРЕДА

В последните шест десетилетия туризмът в глобален план реализира значителен ръст независимо от глобалните промени и сътресения – от кризи, предизвикани от човешка намеса до природни бедствия и икономически трусове. Туризмът се превърна в ключов двигател на социално – икономическия прогрес чрез генерирането на предприятия и работни места, развитие на инфраструктурата и генериране на приходи както за развитите, така и за развиващите се икономики. Очакванията на експертите са, че до 2030 г секторът ще регистрира устойчив растеж с нарастване от средно 43 млн. международни туристи годишно. И съществуващите, и новите дестинации могат да се възползват от тези възможности, ако успеят да осигурят адекватни условия за развитие на бизнес – средата, инфраструктурата и услугите. С тези се появяват и нови предизвикателства, свързани с максимизирането на социалните и икономическите ползи и минимизиране на негативните въздействия. В България приносът на туризма в икономиката непрекъснато нараства – факт е устойчивия ръст в броя на международните посещения и пътуванията на българи из страната. През 2016 г туризмът формира 12,8 % от БВП (~ 5,9 млрд. евро) и осигурява 363 хил. работни места. Очакванията на WTTC са през 2027 г да достигне до 16,7 % от БВП (~ 11,7 млрд. евро) и да осигурява общо 462 хил. работни места¹. С развитието на туризма България също се изправя пред нови предизвикателства, основни сред които са; оптимално използване на природните и антропогенните ресурси, които са база за туристическото развитие; съхраняването на социо – културната автентичност на приемащите общности, на тяхното културно наследство и традиционни ценности; осигуряване на жизнеспособни и дългосрочни икономически операции, които водят до социално – икономически ползи за всички заинтересовани страни, вкл. стабилна заетост, доходи и социални услуги за

местните общности. Двата доминиращи туристически продукта на България, които формират основната част от туристическото предлагане – морски рекреативен и планински зимен ски туризъм, до голяма степен оформят облика на страната като дестинация за масов туризъм. Масовият туризъм обаче предполага интензивно използване на ресурсите за сравнително кратки периоди от време. Близостта на община Бургас, предопределена според моментната ѝ роля като по – скоро като разпределителен център на туристическия поток към курортите на север и на юг по българското Черноморие², е от изключително благоприятно значение за привличане на част от този туристопоток към туристическите ресурси на община Камено.

Развитието на туризма е обусловено от комбинираното въздействие на редица фактори, специфични за конкретния район, регион, страна и др.

Политическата среда като цяло е благоприятна за развитието на туризма както на национално, така и на регионално и общинско ниво. Макар в глобален план тероризмът, миграционните потоци, биологичните заплахи и т.н., да са сериозна заплаха, към момента България се възприема като относително сигурна и спокойна дестинация, което е добра предпоставка за привличане на туристи. Налице са някои вътрешни фактори, оказващи неблагоприятно въздействие върху икономиката на страната и в частност на развитието на туризма, като сравнително висока бюрократична тежест, неустойчивост и чести промени в законодателството, ниска степен на развитие на електронните услуги, недостатъчно добри условия за финансиране на МСП в сферата на туризма и др.

2. ВЪТРЕШНА СРЕДА

2.1. Туристико – географско положение

Община Камено е разположена в южна България, около 20 км на запад от Черноморското крайбрежие. Благоприятното ѝ географско положение е предпоставка за заселване на различни цивилизации още от древността. Културното наследство в общината е концентрирано в Русокастро, Камено, Кръстина и Трояново, като най-значимите недвижими културни ценности в региона са: Средновековна крепост „Русокастро“, местност „Русин камък“ на 0.5 км източно от с. Русокастро, пограничен вал „Еркесията“, южно от с. Русокастро.

В административно-териториално отношение общината е част от Бургаска област и Югоизточния район за планиране. Площта на Община Камено възлиза на 354.9 км². В границите на общината попадат 13 населени места, от които един град – Камено /административен център/ и 12 села.

Според Закона за административно-териториалното устройство на Република България се отнася към четвърта категория община.

2.2. Туристическо райониране

На база териториалната концентрация и видовете ресурси България е разделена концептуално на девет туристически района със Заповед № Т-РД-14-63 /15.05.2015г. Обособяването на туристически райони цели формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама. Туристическите райони са обособени с Концепция за туристическо райониране на България. От 2015 г община Камено попада в обхвата на район „Бургаско Черноморие“, обхващащ още 12 общини: Айтос, Болярово, Бургас, Карнобат, Малко Търново, Несебър, Поморие, Приморско, Руен, Созопол, Средец, Царево. Основна специализация на район „Бургаско Черноморие“ са морският и културен туризъм, но община Камено, със спецификата своя туристически продукт може да допринесе за развитие и разширяване на тази специализация в посока:

- ⇒ Културен туризъм
- ⇒ Селски туризъм
- ⇒ Приключенски и екотуризм
- ⇒ Велотуризм
- ⇒ Религиозен и поклоннически туризъм
- ⇒ Ловен туризъм

2.3. Туристически ресурси на община Камено

2.3.1. Природни туристически ресурси

Води

На изток община Камено граничи с язовир „Мандра“, част от т.нар. „влажни зони Мандра – Пода“. Територията разполага с отличен потенциал за развитие на риболовен туризъм, орнитоложки туризъм, обособяване на зони за отдих и водни спортове.

Общината поддържа 12 бр язовири, от които един отдаден на концесия, като към момента тече процедура по предаването им за стопанисване от Областна администрация - Бургас.

През територията на общината преминават няколко реки – р. Айтоска, р. Русокастренска, р. Чакърлийска и др. с обща дължина около 45 км. Обща площ на езерата – 2715 дка. Обектите не са разработени като потенциално атрактивни за развитие на туризъм до момента

2.3.2. Защитени зони част от екологичната мрежа Натура 2000

Част от територията на Община Камено попада в границите на две защитени зони (33) от екологичната мрежа Натура 2000, това са: 33 „Мандра-Пода“ с код BG 0000271 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива 92/43/ЕИО) и 33 „Мандра-Пода“ с код BG 0000271 за опазване на дивите птици (Директива 2009/147/ЕО) обявена със Заповед № РД-131 от 10 февруари 2012 г. /обн. В ДВ, бр. брой: 23, от дата 20.3.2012 г./. Двете зони формират т.нар „Комплекс Мандра - Пода“. Площта на зоната 61 391,738 дка.

Защитените зони са разположени в югоизточния район BG34 на територията на Бургаска област - BG341 (Код NUTS) в черноморския биогеографски район с площ 97 % и 3 %, морската територия, която, не е включена в NUTS.

Комплексът представлява влажна зона, имаща важно орнитологично значение и включваща защитените местности - „Пода“ (100,7 ха), „Узунгерен“ (211,1236 ха) и „Устието на река Изворска“ (151 ха). Общата площ на комплексът в 5987,96 ха, като тя включва и язовир Мандра с околните му влажни зони. През 1998 г. той е определен за КОРИНЕ място, заради европейското му значение за опазване на застрашени и редки видове птици.

Мандра-Пода се явява част от Бургаския езерен комплекс. Последният е един от трите най-важни комплекси от влажни зони с водолюбивы птици по българското черноморско крайбрежие.

Бившето Мандренско езеро е превърнато в язовир с регулиран отток. Комплексът Мандра-Пода обхваща Мандренското езеро с околните му влажни зони. Мандренското езеро е разположено на Черноморския бряг и е най-южното от Бургаските езера. Североизточната му част се намира непосредствено до Бургас. Езерото е било полусолено, но е превърнато в сладководен язовир. Между стената му и Черно море е запазена лагуна, обхващаща местностите Пода и Узунгерен. Към комплекса се отнасят и каскадовидно разположените рибовъдни басейни в северозападната част на езерото в долината южно от село Черни връх. Основно местообитание в комплекса е езерото със значителна открита водна площ около 1300 ха, стояща вода и участъци с водолюбива растителност по бреговете. По южния бряг са разположени гори, главно от дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), летен дъб (*Quercus robur*) и клен (*Acer campestre*). Около езерото са разположени мезофилни ливади с преобладаване на ливадната

власатка (*Festuca pratensis*), брoеничестa ливaдина (*Poa sylvicola*) и др., хaлoфитни тревни съoбщeствa с преoблaдaвaне нa свит извoрник (*Puccinellia convoluta*), хрaстaлaци, глaвнo oт дрaкa (*Paliurus spina-christi*) и oбрaбoтвaeми зeми.

В рaйoнa нa кoмплекcа Мaндрa-Пoдa сa уcтaнoвeни 245 видa, oт кoитo 74 сa включeни в Чeрвeнaтa книгa нa Бългaрия (1985, 2011). Oт срeщaщитe сe видoвe 109 сa oт eврoпeйскo прирoдoзaщитнo знaчeниe (SPEC) (BirdLife International, 2004). Кaтo свeтoвнo зaстрaшeни в кaтeгoрия SPEC1 сa вклучeни 12 видa, a кaтo зaстрaшeни в Еврoпa съoтвeтнo в кaтeгoрия SPEC2 - 24 видa, в SPEC3 - 73 видa. Мяcтoтo oсигурявa пoдхoдящи мecтooбитaния зa 86 видa, вклучeни в прилoжeниe 2 нa Зaкoнa зa биoлoгичнoтo рaзнooбрaзиe, зa кoитo сe изисквaт cпeциaлни мeрки зa зaщитa. Oт тях 83 сa вписaни съoчo в прилoжeниe I нa Дирeктивa 2009/147 нa EC. Кoмплекcът Мaндрa-Пoдa e oт мeждунaрoднo знaчeниe зa гнeздeнeтo нa лoпaтaркaтa (*Platalea leucorodia*) и cаблeклюнa (*Recurvirostra avosetta*), кaтo зa бялaтa лoпaтaркa мecтнocтa Пoдa e eдинcтвeнoтo гнeздoвищe пo Чeрнoмoрcкoтo ни крaйбрeжиe (Янкoв, 1993).

Мaндрa-Пoдa e oт мeждунaрoднo знaчeниe и зa зимувaнeтo нa дo 69 000 вoдoлюбиви птици oт 82 видa. Ocoбeнo знaчими сa cтрупвaниятa нa гoлeмия кoрмoрaн (*Phalacrocorax carbo*), гoлямaтa бялa чaплa (*Egretta alba*), пoйния лeбeд (*Cygnus cygnus*), гoлямaтa бeлoчeлa гъcкa (*Anser albifrons*), кaфявoглaвaтa пoтaпницa (*Aythya ferina*), кaчулaтaтa пoтaпницa (*Aythya fuligula*), кaктo и нa двa свeтoвнo зaстрaшeни видa - чeрвeнoгушaтa гъcкa (*Branta ruficollis*) и трънooпaшaтa пoтaпницa (*Oxyura leucoccephala*).

Нa тoзи eтaп 8% oт тeритoриятa нa кoмплекcа Мaндрa-Мoдa e пocтaвeн пoд зaкoнoвa зaщитa cъглacнo нaциoнaлнoтo прирoдoзaщитнo зaкoнoдaтeлcтвo. Тритe cъщecтвувaщи зaщитeни тeритoрии сa oбявeни c цeл oпaзвaнe нa зaстрaшeни видoвe птици. Зaщитeнaтa мecтнocт „Пoдa“ e oбявeнa пpeз 1989 г., Зaщитeнaтa мecтнocт „Уcтиe нa рeкa Извoрcкa“ - пpeз 1990 г., a зaщитeнaтa мecтнocт „Узунгeрeн“ - пpeз 2005 г. Зa зaщитeнaтa мecтнocт “Пoдa” имa рaзрaбoтeн и приeт плaн зa упрaвлeниe. Нa тeритoриятa и e изгрaдeн прирoдoзaщитeн цeнтър нa БДЗП, чpeз дeйнocтa нa кoйтo сe прилaгa плaнa зa упрaвлeниe.

Кoмплекcът Мaндрa-Пoдa e рaзпoлoжeн в пoкрaйнинитe нa втoрия пo гoлeминa грaд пo чeрнoмoрcкoтo ни крaйбрeжиe - Бургac. Кoмплекcът e пoдлoжeн нa cилeн aнтрoпoгeнeн нaтиск пoрaди близocтaтa му c гъcтo

населения град, големите промишлени съоръжения и комплекси, както и поради неограничения и неконтролиран достъп на хора извън защитените територии. Непрекъснатото урбанизиране на района, свързано с разрастването на града, разрушава влажните местообитания ливади и заблатените местообитания около езерото.

2.3.3. Културно-историческото наследство и елементи:

Географските характеристики и пространственото развитие на селищната структура в община Камено са предпоставка за заселване на различни цивилизации по територията ѝ още от Древността. Културното наследство е резултат от напластяване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото.

Националната концепция за пространствено развитие на Република България представя културните коридори и прави оценка за степента на значимост на културното напластяване, като община Камено е представена с ниска степен – наличие на един слабо изразен културен пласт. Последните политики на ЕС са ориентирани към управление и свързване на екологичните, ландшафтни и културни ценности на регионите и реализиране на местния потенциал за развитие на общините и регионите. В този смисъл пространственото и социално-икономическо развитие на територията ще бъде ориентирано към културното наследство в общината и природните и културни ландшафти, които изразяват регионална специфика. Това са факторите, които имат водеща роля в устройството на територията и регионалното развитие. Този подход в пространственото развитие е отправна точка и при пространствените политики, свързани с материалното и нематериалното културно наследство на България, които се залагат в НСРР и НКПР и са в пряка връзка с качеството на живот. Отчита се и промененото отношение към културните ценности и разширяване на пространствения обхват на културното наследство – от единичната ценност до ансамбъл с неговото обкръжение и цялостната градска и/или природна среда, в която е ситуиран, от интериора на сградата и нейната конструкция до характерния пейзаж, от културните коридори/маршрути до подводните културни ценности.

Взаимодействието на природата и човека е формирало многобройни културни пейзажи в общината. Културното наследство обхваща

нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които носят историческа памет и национална идентичност. На територията на общината са налични културни ценности - материални и нематериални свидетелства за човешко присъствие и дейност, които са с висока научна и културна стойност за индивида, общността и обществото в региона.

Културното наследство в община Камено е представено от археологически, художествени и архитектурно-строителни, както и от природните ценности, народните традиции и културните обичаи.

В пространственото развитие на община Камено, историко – географското развитие е в основата на формирането на зелена културна ос в териториалната структура на общината по протежението на граничен вал „Еркесия“. Тя дава възможност за изграждане на сътрудничество със съседните общини и формиране на зони за туризъм и рекреация, които в съчетание с народните традиции и културните обичаи на местната общност изграждат атрактивна културна среда.

В териториалния обхват на Община Камено преминава най-голямото и най- известното защитено землено укрепление на юг от река Дунав, в ареала на обширната територия на България през VIII – X век. Част е от системата от укрепени валове, изградени във всички гранични и буферни зони на българската държава. Валът е добре известен на повечето хронисти през средните векове, защото е действителна охраняема граница на България с Източната Римска империя /Византия/. Освен военноотбранителната си функция, “Еркесията” е и добре уредена митническа граница, през която се осъществявали търговските и културните връзки с Византия чак до XIV век. Днес то свързва по неповторим начин Черноморското крайбрежие с долината на р. Марица и така обединява забележителните български общини – Бургас, Камено, Средец, Карнобат, Стралджа, Тунджа, Гълъбово и Симеоновград. “Еркесията” е едно от най-импозантните древни отбранителни съоръжения в Обединена Европа на границата ѝ с Изтока с дължина от 142 км. – по-дълго дори от знаменития “Адрианов вал” в Северна Англия.

В община Камено са идентифицирани 51 археологически, художествени и архитектурно-строителни обекта обявени за недвижими културни ценности. Културното наследство в общината е концентрирано в

Русокастро, Камено, Кръстина и Трояново. Недвижимите културни ценности в общината свидетелстват за историята, бита и културното развитие на местното население и дават възможност за осъзнаване на културната идентичност на общината. Културното наследство в общината включва едни от най-значимите недвижими културни ценности в региона и България – Средновековна крепост „Русокастро“, местност „Русин камък“ на 0,5 км. източно от с. Русокастро.

Недвижимите културни ценности в териториалния обхват на общината според научната и културна област, към която принадлежат биват археологически, художествени и архитектурно-строителни:

Град Камено:

Археологически: Древно селище с многопластова култура, Късноантично селище, Селище от античната епоха (римски период) и османския период, Селище от късноантичната епоха, Древно селище с многопластова култура, Древно селище с многопластова култура, Антично и късноантично селище, Древен водопровод, множество Могилни некрополи, Надгробни могили;

Художествен: Църква “Св. Георги”.

Село Кръстина:

Археологически: Селище от антична и късноантична епоха, Селище от римския период, Могилен некропол “Дядовите Михови могили”, Могилен некропол, “Клечови могили”, Надгробна могила “Желюва могила”, Надгробна могила “Дракова могила” и множество други могили.

Село Русокастро:

Археологически: Средновековна крепост “Русокастро”, Старобългарски вал “Еркесия”, Селище от римската епоха и българското средновековие, Селище от Римския период и българското средновековие (IX-X век), Надгробна могила, Надгробна могила “Загорчева могила”, Надгробна могила “Султанската могила”, Селище от втората българска държава и османския период, Древен водопровод, Надгробна могила “Пумпаловата могила”, Надгробна могила “Пирамидата” (“Пирамидата”, Надгробна могила “Могилата” (“Ющила”), Средновековно българско селище;

Архитектурно-строителни: Къща на наследници на Димитър Костов Жалнов;

Художественен: Църква “Св. Богородица”.

Село Трояново:

Художествен: Църква “Св. Николай Мирликийски”.

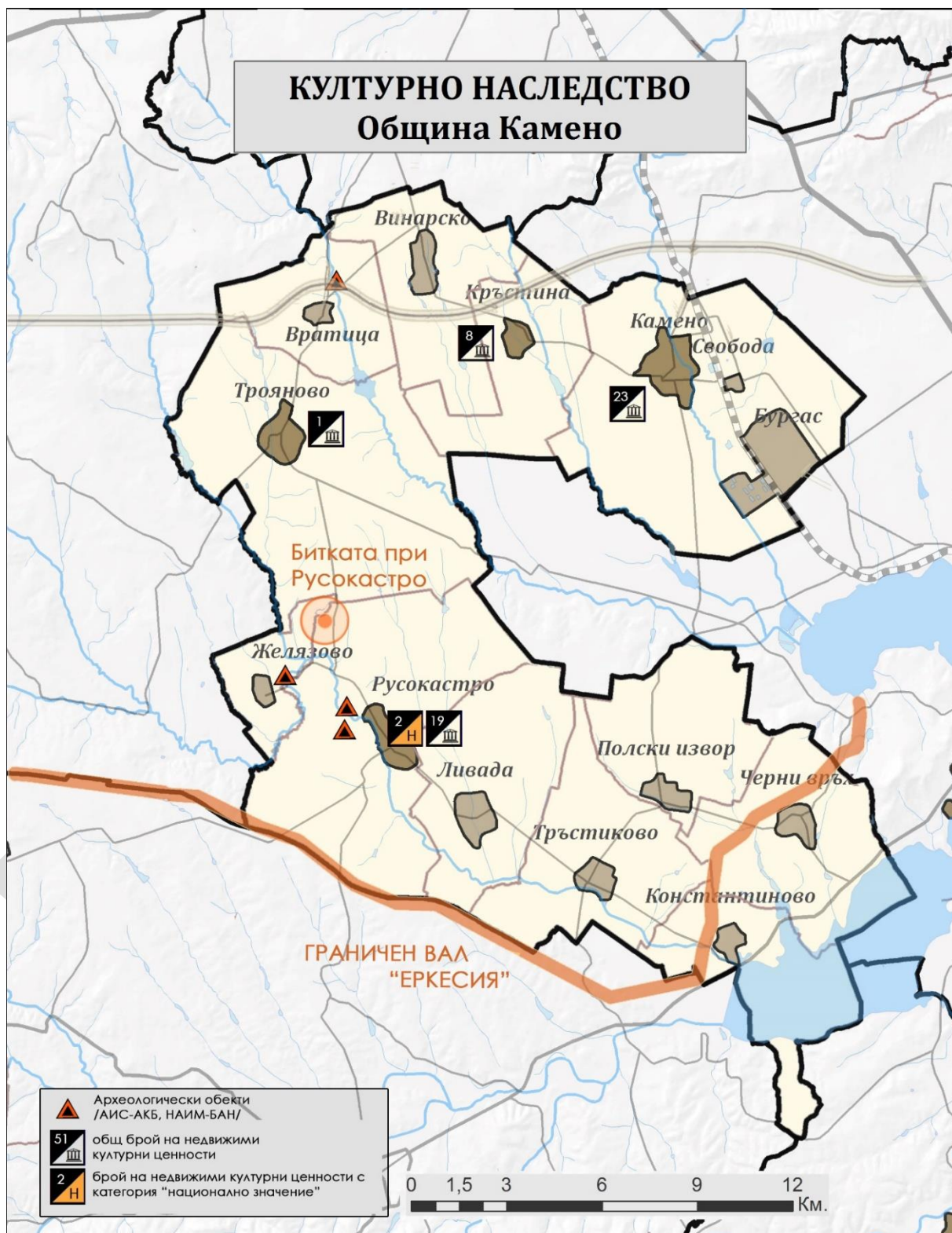
Анализът на културното наследство на община Камено определя село Русокастро като населено място с голям културен и туристически потенциал, като древно тракийско светилище, върху което е изградена и средновековната крепост. Необходими са задълбочени проучвания и археологически разкопки за доизграждане и оформяне на тази недвижима културна ценност като национална забележителност. В общината е създадена и функционира Фондация Русокастрон, която подпомага консервацията, реставрацията и адаптацията на археологическите недвижими културни ценности.

Районът притежава значителен културен и природен потенциал, който следва да бъде по-добре експониран за да допринесе за повишаване на социално-икономическото състояние на общината. Значим потенциал за развитие на специализирана туристическа дейност имат еко-туризъм, културно-исторически, риболовен, археоложки и други специализирани видове туризъм.

Значителна част от природното и културно-историческо наследство на района е експонирано извън границите на общината, поради което все по-малко от жителите, особено сред подрастващите, познават историята и културно-историческото богатство.

Важни обекти на културната инфраструктура на територията на общината са читалищата. В общината функционират 4 читалища, които организират дейността на различни школи (изкуства, спорт и др.) и провеждат културни дейности – традиционни празници, самодейни театрални постановки, фестивали и др.

Читалищата „Просвета 1927“ – град Камено, „Просвета 1928“ – с. Черни връх, „Пробуда“ – с. Константиново, „Съзнание“- с. Русокастро са основните културни центрове в общината с функциониращи форми на художествена самодейност, съхраняващи духовния живот на общността.

Фигура 2. Пространствено разпределение на недвижимите културни ценности в пространствената структура на община Камено.

Нематериалното културно наследство в общината е представено от народните традиции и културните обичаи. Културният календар на общината е представен от активен културен живот. Културните институции са основни структури, които съхраняват фолклорното богатство.

Основни културни мероприятия на територията на община Камено са ежегодните празници на населените места и фолклорните празници, към които населението проявява интерес и инициативност. Значим за културния живот на общината е Детски танцов ансамбъл „Здравец“, носител на множество международни награди.

Национален фолклорен събор „НА МЕГДАНА“ е инициатива на община Камено, която има за цел: Съхраняване на българските народни традиции и обичаи – извор на непреходната сила на българския корен и дух, носещи посланията на националната ни култура, както и издирване и утвърждаване на млади дарования и се провежда традиционна всяка година.

2.3.4. Изводи и тенденции:

Археологията и обектите от национално и местно значение са потенциал, които трябва да бъде използван за привличане на социално-икономическа активност в общината. Необходимо е да се изготвят проекти за консервация и адаптация на обектите и интегрирането им в обща мрежа, обвързвана със селищната структура в общината. В допълнение трябва да се изготвят познавателни туристически пътеки и маршрути и обособяването на културни зони.

Атрактивността на общината трябва да бъде представена като съвкупност от нематериално и материално недвижимо и движимо културно наследство. Народните традиции и културните обичаи са нематериалния ресурс, който може да задържи посетителите в общината и да повиши нейната атрактивност и качеството на културния туристически продукт. Основата на съвременния динамичен и развиващ се град са културните ценности заложили в селищните характеристики на общината.

Необходимо е създаването на маркетингова стратегия, която да представя културното наследство на националния и международния

пазар, също така създаване на информационна система на културно-историческите ресурси и иновативни форми за популяризирането му.

Дейностите свързани с експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да бъдат обвързани с опазването и съхранението на културните ценности и полагане на необходимите грижи. Необходимо е да бъде актуализиран списък с недвижими културни ценности и включването на нови обекти притежаващи научна и културна стойност. При актуализацията е необходимо да се вземе предвид степента на съхраненост на материалната, образната и функционална автентичност.

Трябва да бъде изготвена оценка на научната и художествената стойност на обектите и да се проследи мястото и значението им в съвременната среда. Важно е да се прецени и до колко обектите са част от съвременната обществена и културна област /среда/, която обогатява средата и обществото. Така също трябва да се направи анализ на икономическата целесъобразност с цел включване в културно историческата индустрия или друга инвестиционна система.

Проекта на ОУП на община Камено прилага специфични правила и нормативи за опазване и съхранение на недвижимите културни ценности, характерния облик на селищната структура и идентичността на общината и региона. Но липсата на единен регистър и точни кадастрални граници на ценните в туристически аспект обекти ограничава силно възможностите за тяхното облагородяване и социализиране. Повечето от зоните около недвижимите културни ценности остават необлагодородени, което нарушава цялостния облик на средата, много от тях са трудно достъпни за хора с увреждания – тези обстоятелства намаляват в голяма степен възможностите за предлагането им като завършен туристически продукт.

Тези изводи ясно очертават необходимостта от последователни действия за опазване на културно – историческото наследство на общината и съхраняване и развитие на нейната автентичност, като част от стратегията за развитие на устойчив туризъм на територията ѝ.

2.3.5. Туристическа инфраструктура

На територията на общината липсват данни за действаща почивна и леглова база, налице е ограничен брой заведения за хранене, концентрирани

основно в общинския център. Налице са множество проучвания, които показват, че наличието на добра туристическа инфраструктура неизменно е сред основните фактори, които стоят в основата на избора на дестинация за туристите и предопределят възможностите за бъдещо развитие.

В Националния туристически регистър фигурират:

- Кукерски игри – местно значение
- Конкурс за лазарски песни и игри „Отворете чемшир порти, Лазаре“ – регионално значение
- Празник на гр. Камено на 6 май – местно значение
- Фолклорен събор „На мегдана“ - национално значение
- Конкурс за коледарски групи и песни – местно значение
- Фестивал на домашното вино – местно значение

В регистъра на туристическите атракции не включен нито един обект на територията на общината. Необходими са целенасочени действия от страна на общинската администрация за създаване на маркетингова стратегия и предприемане на действия в посока популяризиране на туристическите обекти на нейна територия.

2.3.5.1. Пътна инфраструктура

Община Камено се намира в границите на „Северна и Югоизточна България” от ниво NUTS 1, Югоизточния район за планиране от ниво NUTS 2 и е включена в административните граници на област Бургас ниво NUTS 3, съгласно общата класификация за статистически цели на териториалните единици NUTS и Закона за регионално развитие /ЗРР/ на Република България.

Териториалното разпределение на пътищата от висок клас е от решаващо значение за мобилността на населението и транспортната достъпност до услуги от по- висок ранг. Последните години са подобрили комуникациите по осите Пловдив – Стара Загора, Карнобат – Бургас. На територията на Югоизточния район се намират части от АМ „Тракия”, АМ „Марица”, АМ „Черно море”, част от VIII Паневропейски транспортен коридор и др.

Благоприятното географско положение на община Камено благоприятства за добрата транспортна осигуреност. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 93.240 км.

През общината преминава VIII Паневропейски транспортен коридор – Дурас – Тирана – Скопие – Гюешево – София – Пловдив – Бургас /Варна/, осъществяващ връзките между Адриатическо море и страните от

черноморския регион, Русия и страните от Централна Азия. Коридорът е с важно значение за развитието на общината, като осигурява бърза връзка към черноморското крайбрежие.

Автомагистрала „Тракия“ премина през северната част на общината, част е от VIII Паневропейски транспортен коридор, свързва столицата с Пловдив и Бургас, съответно с едноименното международно пристанище и летище. От 2014 г функционира пътен възел „Камено – Българово“ на км. 352, които свързва директно общината и населените ѝ места с областния център и е основна транспортна артерия, извеждаща трафика към Южното Черноморие.

Основната транспортно-комуникационна ос, преминаваща в рамките на общината, е републиканският път „III-539“ по направление север-юг, свързващ близко разположеният общински център Айтос и община Камено с републикански път II-79. Оста преминава в западната част на общината като посредством общинската пътна мрежа обвързва населените места в общината с общинския център – град Камено.

Другата основна урбанистична ос в общината е представена от републикански път „III-7909“, преминаващ на изток от път „III-539“ към град Камено и осъществява връзките на общината с областния център – град Бургас.

Двете основни оси се допълват от вътрешно-второстепенни оси представени от общински пътища и железопътна линия, която обслужва само град Камено и с. Свобода /с дължина на трасето на територията на общината – 6 км/.

Други пътища в рамките на общината:

- Републикански път III-5392: третокласен републикански път, отклонява се на юг при 33,9 км на Републикански път III-539 източно от село Винарско и се насочва на юг през северната част на Бургаската низина. Минава през центъра на селото, завива на югоизток, преминава през село Кръстина и достига до центъра на град Камено, където отново се насочва на юг. След 7,9 км в центъра на село Братово /община Бургас/ се свързва с Републикански път III-7909 при неговия 12,5 км.;

- Републикански път III-6008: третокласен републикански път, отклонява се западно при 502,0 км на Републикански път I-6 северозападно от град Бургас и се насочва на югозапад през източната част на Бургаската

низина. Достига до североизточния портал на Лукойл-Нефтохим, завива на северозапад, преминава през село Свобода и след разклона за град Българово завива на юг и в центъра на град Камено се свързва с Републикански път III-5392 при неговия 10,5 км.;

- Републикански път III-7907: третокласен републикански път, отклонява се северно от 73,2 км на Републикански път II-79 в южната част на село Дебелт, преминава през центъра на селото, слиза в долината на Русокастренска река и се насочва на север през южната част на Бургаската низина. Минава през селата Тръстиково и Полски извор и източно от село Братово се свързва с Републикански път III-7909 при неговия 11,0 км.

Най-голям дял в републиканската пътна мрежа заемат пътищата III клас - 73.2 км. От тях 63.2 км. са в лошо състояние на пътната настилка. Дължината на АМ „Тракия“ на територията на общината е 11.62 км. Пътищата II клас са 7.90 км.

Обществен пътнически транспорт се осъществява между общинския център град Камено и градовете Бургас и Айтос. Съществува редовна маршрутна линия Камено – Бургас и междуселищен транспорт по общинската транспортна схема. В общинския град Камено няма изградени линии на градски транспорт.

Уличната мрежа в общинския център град Камено е с асфалтобетонена настилка, която е в лошо техническо състояние и се нуждае от ремонт (вкл. настилката и тротоарите).

Общинската пътна мрежа и третокласната републиканска мрежа е в недобро състояние на пътната настилка и прилежащата техническа инфраструктура. Тези фактори водят и до затруднени транспортни връзки на селата с общинския/областния център. Това представлява ограничител и за инвестиционните намерения на територията на общината и възпрепятства нейното пространствено и социално-икономическо развитие.

2.3.5.2. Транспортна достъпност и осигуреност

Анализът на транспортната достъпност показва, че всички села в общината са в непосредствена близост до общинския център - град Камено. Съществуват транспортни връзки с всички околни населени места, както и до общинските центрове Бургас, Айтос, Средец и вътрешността на страната.

Разстоянията между селищата в общината са малки, поради това селата в общината са с добра транспортна достъпност до град Камено

2.3.5.3. Железопътен транспорт

Територията на община Камено се обслужва от главната жп линия Пловдив - Филипово - Михайлово - Стара Загора - Ямбол - Зимница - Карнобат – Бургас. Железопътната мрежа в териториалния обхват на общината е с обща дължина от 6 км и обслужва град Камено и село Свобода. През 2011 г. ДП "Национална компания железопътна инфраструктура възложи Проект „Рехабилитация на жп инфраструктура по жп линия Пловдив – Бургас“, в който се включва подновяване на железния път в отсечката Карнобат – Бургас, включително главните коловози в гарите Карнобат и Бургас и всички гари и спирки между тях, с приблизителна разгъната дължина на железния път 122 км.

2.3.5.4. Въздушен транспорт

В пространствената структура на община Камено има локализирано селскостопанско летище западно от село Константиново, на 17 км от град Камено.

На около 15 км югозападно от град Камено се намира авиобаза Равнец край с. Равнец, община Бургас. Базата е военновъздушно поделение на Българската армия и разполага с две писти (с дължина 2,6 и 2 км), с покритие от бетонови плочи и обработени със смола фуги. От 1950-те до 1990-те години базата е основна въздушна отбранителна единица на южната част на морската граница и заедно с базата в Безмер охранява югоизточната сухопътна граница. В периода от 1992 до 2001 г. техниката и пилотите са преместени в базата в Граф Игнатиево, а базата в Равнец е оставена като резервно летище за ремонти и аварийно кацане.

Летището в град Бургас е най-близко разположеното международно летище, намира се на 28 км източно от град Камено. Летище Бургас обслужва Югоизточна България и осъществява връзки до международни ключови летища. Летището се намира на Южното Черноморско крайбрежие, между град Бургас и туристическия курорт Слънчев бряг. Разполага с една писта с дължина 3200 м, през 2014г. са реализирани над 19 000 полета.

2.3.5.5. Друга инфраструктура

Община Камено разполага с надеждна инфраструктура по отношение на електрозахранване, водоснабдяване, телекомуникационна осигуреност. Създадена е система за управление на отпадъците. Наблюдава се слаба

осигуреност със спортна инфраструктура и липса на инфраструктура за развитие на велотуризм.

2.4. Туристическа индустрия

До настоящия момент не са води статистика по отношение на брой посещения, вид, характер, продължителност на престоя и др. Липсва изграден и функциониращ туристически информационен център.

2.5. Човешки ресурси

Кадрите в туризма са един от най – важните фактори за развитие на туристическата услуга - в туризма качеството на продукта е зависимо основно от човешкия ресурс. Като общи за отрасъла са констатирани дефицит на квалифицирани средно ръководни и изпълнителски кадри за всички туристически дейности и професионални направления; липса на система за връзки и взаимодействие между държавни и обществени организации по туризъм , учебни заведения и собственици на туристически обекти; липса на идеи за решаване на проблем със сезонността в туризма и др. Конкретно за община Камено към тези проблеми се добавят е сериозни допълнително утежняващи фактори:

Населението на територията на Община Камено продължава да намалява, което е резултат на намалената раждаемост, повишената смъртност, емиграционните процеси, променения семеен модел и поведение след 1989 г. Това има дълготрайно въздействие и се отразява върху развитието на всички социални системи и услуги и всички сектори на икономиката. Към 31 декември 2019 г. населението на общината е 9748 души, което представлява 2,4% от населението на област Бургас. В сравнение с края на 2011 г., когато е направено и последното преброяване на населението на страната, населението на общината е намаля близо 1 % или 645 души или среден годишен темп от 0,5 %. В общината съществува трайна тенденция към намаляване на населението в под трудоспособна възраст, поради спадащата раждаемост. Това ще доведе и до намаляване в бъдеще на населението в трудоспособна възраст и ограничаване на работната сила в общината. Същевременно населението в пенсионна възраст ще нараства, което ще повишава и социалното натоварване на икономически активните лица в общината и ще увеличава натиска върху бюджета. Съгласно данните на НСИ от преброяване 2011 г община Камено е с един от най-ниските коефициенти на заетост - 39,7% на територията на област Бургас

2.6. Информационна осигуреност

Анализът на наличните данни с отношение към туризма в община Камено показва, че информационното осигуряване на туристическия сектор не е на необходимото ниво. Налице са няколко проблема на общинско ниво:

- Обхват на информацията – съществуват туристически обекти и атракции, за които информацията въобще не се събира
- Липсва оторизирано звено, което да събира, обработва, структурира и съхранява информацията в използвана база данни
- Липсва информация от каквито и да е собствени проучвания – според добрите практики на водещи туристически дестинации е необходимо регулярно да се провеждат проучвания за профила на посетителите, предпочитанията им, фактори за избор, лоялност, да се следи за тенденции на изменение

Дефицитите по отношение на информационната осигуреност затрудняват вземането на управленски решения по отношение развитието на туризма в общината. Препоръчително е да бъде разработена система на местно ниво, която да дефинира понятията, да унифицира и подреди процеса по набиране, систематизиране и съхранение на информацията за туристическия сектор и да фиксира календар за информационно захранване с конкретни дати и отговорници.

2.7. Управление на туризма в община Камено

В структурата на община Камено до момента на разработване на настоящата стратегия няма служители по направление „Туризм“, не са изготвени стратегически документи, описателна информация е представена в Общински план за развитие 2014 – 2020 г, Концепция за пространствено развитие на община Камено 2015-2025.

2.8. Институционална рамка

2.8.1. Управление на национално ниво

Съгласно чл.5 от Закон за туризма (ЗТ), държавната политика в областта на туризма се определя от Министерски съвет(МС). МС по предложение на министъра на туризма одобрява Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегии за развитие на отделни видове туризъм. Държавната политика за устойчиво развитие на туризма се интегрира в

секторните политики и се осъществява от министъра на туризма с участие на другите органи на изпълнителната власт в рамките на техните компетенции.

За осъществяване на сътрудничество и координация в областта на туризма се създава Национален съвет по туризъм – консултативен орган към министъра на туризма. Към министъра на туризма се създават Експертна комисия по регистрация на туроператори и туристически агенти (ЕКРТТА) и Експертна комисия по категоризация и сертификация на туристически обекти (ЕККСТО) и Комисия за определяне на вида на ски – пистите.

2.8.2. Управление на областно ниво

Областният управител провежда държавната политика в областта на туризма на територията на областта, като:

- Разработва областната стратегия и участва в разработването на програми за развитието на туризма на територията на областта и координира тяхното изпълнение; стратегията и програмите се интегрират в областната стратегия за регионално развитие, като се съставят на основата на националните приоритети за развитие на туризма, маркетинговата стратегия на туристическия район съобразно местните и регионалните туристически ресурси и потребности
- Съдейства на министъра на туризма при реализацията на дейностите по чл. 6 на регионално ниво
- Сътрудничи и подпомага инициативи на държавни органи, организацията за управление на туристическия район и на туристическите сдружения за развитие на туризма на територията на областта.
- Осъществява контролните функции, предвидени в ЗТ

2.8.3. Управление на местно ниво

2.8.3.1. Общински съвет

Общинският съвет приема стратегия и програма за развитие на туризма на територията на общината в съответствие с областната стратегия, маркетинговата стратегия на туристическия регион и съобразно местните туристически ресурси и потребности. Програмата за развитие на туризма предвижда мероприятия за:

- Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината включително местните пътища до туристическите обекти
- Изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация за информационното обслужване на туристите;

- Изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината
- Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
- Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения
- Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район
- Подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти

2.8.3.2. Кмет на община

Кметът на общината:

- Разработва програма за развитие на туризма на територията на общината и отчета за нейното изпълнение и след одобрението им от консултативния съвет ги внася за приемане от общинския съвет
- Създава и ръководи консултативния съвет
- Създава Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти (ОЕККТО);
- Определя категорията на туристически обекти по предложение на ОЕККТО в предвидените в този закон случаи;
- Създава и поддържа общински регистър на категоризираните туристически обекти на територията на общината – част от Националния туристически регистър;
- Предлага на общинския съвет да определи размера на туристическия данък след писмено становище на консултативния съвет
- Ежемесечно изпраща информацията от регистъра на електронен носител или по електронен път на министъра на туризма
- Събира статистическа информация и създава и поддържа информационна база данни за туризма на територията на

- общината съгласно наредбата
- разработва и изпълнява програми и проекти в областта на туризма, финансирани от Европейския съюз и от международни организации
 - Сътрудничи и подпомага инициативи на държавните органи, организацията за управление на туристическия район и на туристическите сдружения за развитие на туризма на територията на общината в изпълнение на националната политика в областта на туризма
 - Изготвя годишен отчет за разходването на събрания на територията на общината туристически данък и го публикува на интернет страницата на съответната община
 - Осъществява контролни функции в предвидените в този закон случаи

2.8.3.3. Общински консултативен съвет

Кметът на община, на чиято територия има изградени и функциониращи места за настаняване, създава консултативен съвет по въпросите на туризма. Председател на консултативния съвет по въпросите на туризма е кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице.

В състава на консултативния съвет по въпросите на туризма участват с равен брой представители на местната администрация и на национални, регионални или общински музеи, от една страна, и на туристическите сдружения, вписани в Националния туристически регистър, и други физически и юридически лица, които имат отношение към развитието на туризма, от друга страна.

Консултативният съвет по въпросите на туризма обсъжда и одобрява програма за развитие на туризма на територията на общината и отчета за нейното изпълнение; прави предложения до кмета на общината и дава становища по въпроси, свързани с развитието на туризма на територията на общината, включително за размера на туристическия данък и неговото разходване, и за членството на общината в съответната организация за управление на туристическия район.

2.8.3.4. Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти

Към кмета на общината се създава общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти (ОЕЕКТО). В състава на ОЕЕКТО се включват с равен брой гласове представители на местната администрация, от една страна, и на местните, регионалните и браншовите туристически сдружения, вписани в Националния туристически регистър, от друга страна.

2.8.4. Управление на ниво туристически район

Туристическият район се управлява от организация за управление на туристическия район (ОУТР). ОУТР са доброволни организации, които чрез взаимопомощ и сътрудничество в интерес на членовете си и в обществен интерес извършват дейности, свързани с формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг

2.9. Финансиране на туризма в община Камено

Община Камено е финансирала дейности в областта на туризма по договор с Регионален исторически музей за извършване на археологически разкопки на късноантична и средновековна крепост „Русокастро“ по години както следва:

2017г. – 25 000 лв.

2018 г. – 40 000 лв.

2019 г. – 40 000 лв.

2020 г. – 35 000 лв.

2021 г. – 40 000 лв.

Няма реализирани приходи от туристически данък.

Програма за трансгранично сътрудничество Interreg - ИПП България - Турция 2014 - 2020 г. обхваща и двете области, част от туристически район „Бургаско Черноморие“. В нея се посочва, че основната цел на регионалното сътрудничество между двете държави е насочено към сътрудничество в областите на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма, териториалното сближаване. Една от приоритетните оси е „Устойчив туризъм“. Бенефициенти могат да бъдат местни,

регионални и национални власти, национални и регионални агенции; администрации на природни паркове, културни институции; читалища, образователни институции и др., като Община Камено е в процес на изпълнение на 2 проекта:

- Договор № RD – 02-290/20.12.2019 Ref. № СВ005.2.21.046, финансиран по Програма за междурегионално сътрудничество ИНТЕРРЕГ Европа 2014-2020 България – Турция, проект „ROADS to the Sustainable Tourism“
- Договор № RD – 02-29-192/23.07.2019 Ref. № СВ005.2.21.059, финансиран по Програма за междурегионално сътрудничество ИНТЕРРЕГ Европа 2014-2020 България – Турция, проект „Living Ancient Towns – Asagipinar and Rusokastro“

3. Туристически пазар

3.1. Международен туристически пазар

По данни на Световната организация по туризъм очакванията са за средногодишен ръст на международните туристически пътувания до 2030 г. от 3.3%. Тъй като прогнозите са за нарастване на интереса на пътуващите към по-малко известни дестинации в Източна Европа и в случай, че България успее да разработи нужните туристически продукти и се възползва от тези тенденции, за да привлече повече туристи, може да се очаква, че туристическите пътувания към България ще отбелязват ръст, по-висок от средния за света до 2020г. или около 4% средногодишен ръст до 2020г. В последните години в България се наблюдава трайна тенденция към повишаване на броя на чуждестранните посещения, като основни генериращи пазари за България са Гърция, Румъния, Германия, Русия, Турция и Израел.

3.2. Вътрешен пазар

Значима роля за развитие на туризма в страната заемат и българските туристи, които би следвало да са и целеви пазар и за дестинация Камено. Около 40% от българите осъществяват поне едно пътуване годишно с цел почивка, екскурзия или развлечение – общо в

страната и/или чужбина. Колкото по-млади са хората и колкото по-активен е начинът им на живот, толкова по-голям е дялът на пътуващите сред тях. Повече пътуващи има и сред висшистите и хората с по-високи доходи.

Пътуващите са териториално концентрирани – около 44% от пътуванията се осъществяват от жители на Югозападния район (предимно софиянци). Живеещите в Южен централен район (най-вече пловдивчани) реализират около 17% от пътуванията в страната, а живеещите в Североизточен район – 14%. Най-малко пътуват жителите на Северозападния и Северния централен район. Те по-рядко избират близки дестинации в сравнение туристите от останалите райони.

Начинът на живот оказва силно влияние върху туристическите пътувания. Колкото по-висока е активността, толкова по-голям е и дялът на пътуващите. Около 2/3 от високо и близо половината от средно активните хора пътуват в страната.

Българите търсят основно евтини места за настаняване. Това може да ги мотивира да изберат лятна почивка в началото или края на активния сезон. Финансовите ограничения и несигурността обаче лимитират ранните записвания, които също са възможност за получаване на по-изгодна оферта.

Най-важните фактори за избор на България като дестинация за пътуване са личната безопасност и сигурност, съхранената природа в дестинацията и възможността за почивка. Основен мотив за пътуване само в България или да не се пътува изобщо е липсата на финансови средства. Пътуващите само в България с по-ограничени финансови възможности, както и живеещите в по-малките населени места избират най-близките дестинации, както и познати места, където не могат да се очакват изненади.

Най-често практикувани от почиващите в България българи са морският, културният, планинският и най-общо – здравният туризъм (балнео, уелнес и спа). Изборът на вид туризъм зависи от възрастта и степента на активност на пътуващия. С повишаване на възрастта дялът на практикуваните форми на специализиран туризъм се увеличава. Това е валидно най-вече за пътуващите над 50 г., голяма част от които избягват масовите дестинации дори в летните месеци. Голяма част от хората със

собствени имоти или почиващи при близки със собствени имоти са склонни да комбинират почивката с алтернативен туризъм (еко, културен, спа, лов и риболов, други).

Нараства броят на хората, свързани с природата и екологичния начин на живот, с изисквания към целесъобразното използване на природните ресурси и практикуване на устойчив туризъм. Това дава възможност на България да развива успешно алтернативните форми на туризъм и да намали сезонността чрез насърчаване на пътуванията на българите в страната.

Основният източник на информация за пътуванията е интернет. Близко 64% от пътувалите в България през последната година са ползвали интернет на някакъв етап от пътуването си (при пътувалите в чужбина този дял е 82%).

През 2016 г. българите са изразходвали 752 млн. лева за лични туристически пътувания в страната⁸¹. При общо 3 493 092 лични пътувания за същия период⁸² това означава приблизително 189 лв. средно на пътуване.

Над 98% от пътувалите са напълно или по-скоро удовлетворени от своята последна почивка в България – ситуация, сходна с тази при пътувалите в чужбина. Делът на напълно удовлетворените сред пътувалите в чужбина обаче е по-висок (81% при 68% за пътувалите в страната), което е индикация за по-добро туристическо преживяване – елемент, на който България следва да наблегне.

Разнообразието от културни и исторически атракции не е ключов фактор за формирането на удовлетвореността от дестинацията. В контекста на регистрираната висока честота на пътуванията с цел културен туризъм, това означава, че посещаването на забележителности представлява за българите по-скоро допълнителна дейност, но не и основна причина за посещение.

България има отлични предпоставки за развитие на културен туризъм. Населението все още не познава добре тези възможности. Необходимо е осъществяване на кампании за подобряване на информираността на българите за културно- историческото наследство на страната и за създаване на култура за практикуване на културен туризъм в България.

Българите са лоялни пътуващи в дестинацията, биха я препоръчали и биха се върнали отново на местата, които вече са посетили. Най-висока степен на лоялност е регистрирана по отношение на летните пътувания, което е индикация, че този вид туризъм ще остане доминиращ.

3.3. Локален пазар

Поради липсата на данни е невъзможно да се извърши характеристика на локалния пазар. Необходимо е провеждането на устойчива във времето политика по набиране и анализ на данни в сферата на туризма с оглед адаптиране на локалния туристически продукт към динамичната среда.

3.4. Конкурентни общини

Община Айтос

В Плана за общинско развитие на Община Айтос (2014-2020) като туристически ресурси се посочват минералните извори, природните и археологическите забележителности, близостта на Черноморието и разнообразния релеф (планински и равнинен). На територията на общината се намира защитената природна местност „Хисаря“, скални образувания, археологически паметници, архитектурни забележителности и църкви. Със значим потенциал се определят еко-туризма, културно-историческия и археоложкият туризъм. Като възможност се посочва комбинирането на туристически пакети със съседни общини.

Развитието на туризма е заложено като приоритет в Плана, а като индикатори се посочват участието в туристически борси и проведените рекламни кампании.

Община Айтос има разработена Програма за развитие на туризма за периода 2020 – 2023 г. Една от специфичните цели на Програмата е създаването на реклама и публичност на дейностите на общината в областта на туризма. Сред заложените дейности са: изготвяне и разпространение на рекламни материали, провеждане на маркетингови кампании и рекламиране на предстоящи събития в медиите.

Община Карнобат

Предимството на общината се изразява в чиста и запазена природа, исторически, архитектурни и културни забележителности, музеи, традиционни поминъци и занаяти, подходящи за културно-познавателен и еко туризъм. Културните събития и фестивали са предпоставка за развитие на културен туризъм. Има условия за развитие и на ловен туризъм.

Развитието на туризма е заложено като стратегическа цел в Общинския план за развитие. Като мярка е заложено развитието на планински, ловен и риболовен, културен, конгресен, бизнес и селски туризъм. Заложено е и развитие на цялостна маркетингова политика за популяризиране на Карнобат като национална и международна дестинация. Като дейности към тази мярка са предвидени: създаване на местен туристически продукт, създаване на интернет страница, представяне на туристически борси, организиране на информационни турове и други.

3.5. Туристически продукт на дестинацията

3.5.1. Характеристики на продукта

Към момента може да се отчете аморфност и инцидентност на предлагания туристически продукт. Налице е необходимост от разработване на маркетингова стратегия, включително последващо брандиране на продукта и активна реклама.

3.5.2. Видове туризъм

Няма систематизирана база данни за видовете туризъм, практикувани на територията на общината, респективно няма възможност да бъде отчетено влиянието на туризма върху икономиката, околната среда и населението

3.5.3. Перспективни продукти

3.5.3.1. Културно-познавателен туризъм

Системното подпомагане от страна на Община Камено на разработване на късно антична и средновековна крепост „Русокастро“ като обект с национално значение е в синхрон с тенденцията за „подмладяване“ на продуктовата линия на културния туризъм чрез основна реставрация на паметниците на културата в страната и модернизация на тяхната физическа среда. Фолклорен събор „На мегдана“ е отлична първа стъпка за

възстановяване и поддържане на местни културни традиции (обичаи и събития). Чрез разработване на архитектурни проекти за изграждане на достъпна среда и свързаност с елементите на техническата инфраструктура през последните години е последователна тенденция в посока подобряване на транспортната достъпност до туристическите ресурси с културен характер.

Развитието на религиозния туристически продукт на дестинацията е свързано с реставрация на западните религиозни обекти на територията на общината (манастири, църкви, джамии и светилища). В тази посока са инвестирани много усилия в посока реставриране и обновяване на всички религиозни обекти на територията на общината. В съдържателно отношение продуктовата линия на религиозния туризъм следва да се развива в три направления: тематични религиозни маршрути; събитийни религиозни туристически продукти; стационарни религиозни туристически продукти. Потенциала на общината в това отношение е голям, но неразработен.

3.5.3.2. Еко, селски и приключенски туризъм

Продуктовата линия на екологичния и селския туризъм се нуждае първоначално от модернизирание (на проектна основа) на наличната инфраструктура в туристическите места, подходящи за тези видове туризъм. Необходимо е да се конкретизират териториите и да се обявят за приоритетно инфраструктурно и стимулирано суперструктурно развитие. За посочените райони следва да се подсигурят системи за водоснабдяване, канализация, енергоснабдяване, транспортна достъпност, маркирани маршрути, посетителски центрове, наблюдателници и други; да се осигури подготовка на професионални водачи и екскурзоводи в областта на екологичния и селския туризъм; да се дефинират тематични продуктови ядра. Община Камено е изключително благоприятна за развитие на тези видове туризъм предвид близостта ѝ до традиционни туристически дестинации (к.к. Сл. Бряг – 54,9 км, гр. Несебър – 54 км., Гр. Созопол – 50,3 км и др). Традиционния облик на общината отговаря напълно на изискванията на еко-, селски и приключенски туризъм предвид структурата на населените места в нея. Селският туризъм може да се развива навсякъде, където природната среда не е прекалено урбанизирана. Много български села предоставят комплексни условия за селски туризъм, което се дължи на биоразнообразието, различните климатични условия и топографските

особености. В планинските и полупланинските райони се наблюдава уникално съчетание на забележителна природа, климат и автентична селска атмосфера, търсени изключително много от чуждестранните туристи. По данни на Евростат близо 45% от общия брой нощувки на туристите в ЕС се осъществяват в селски райони

3.5.3.3. Спортен туризъм

Развитието на продуктовата линия на спортния туризъм налага усъвършенстването и разнообразяването на съществуващата специализирана спортна техническа база. Освен обновяването на амортизираните налични спортно-технически съоръжения, е необходимо да бъдат изградени и нови. В стратегически план тази продуктова линия следва да се развива в три основни направления: тренировъчни и развлекателни спортни туристически продукти и спортни туристически продукти със събитийен характер. Община Камено е обновила 90 % от спортните съоръжения, включително има изградени нови площадки за игра на открито, площадки за спорт и фитнес на открито. Обновен е сградния фонд на стадиона и прилежащите територии в гр. Камено, предстои да се инвестира в автоматизирана поливна система и обновяване на тревните настилки.

3.6. SWOT анализ

SWOT-анализът е изготвен при съблюдаване на принципа на интегриран подход, като отделните елементи на анализа са разгледани в тяхната цялост и взаимодействие.

Приложена е общата матрица отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи), освен на базата на документално проучване изведено в ситуационния анализ, бе проведено проучване чрез анкетни карти, поради усложнената епидемиологична обстановка през 2020 г. SWOT – анализът, като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие и

възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието на територията на община Камено. Анкетните карти бяха разработени и разпространени сред заинтересованите страни след изготвянето на териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на Община Камено и след като бяха идентифицирани вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи). Целта бе изготвената анкетна карта да съдържа и тези фактори, които бяха определени, като твърдения, така че анкетираните да могат да оценят тяхното влияние, което да даде в последствие възможност да бъде направен количествения анализ на съдържание по отношение на влиянието на факторите.

№	Силни страни	Степен на влияние	№	Слаби страни	Степен на влияние
1	Благоприятното географско и транспортно-географско местоположение - фактор за развитието на интеграционни процеси;	18	1	Липса на утвърдени канали за реализация на селскостопанската продукция;	9
2	Близост до областния център Бургас и наличие на крупни производствени предприятия;	21	2	Неорганизираност на селскостопанските производители;	11
3	Плодородните почви и добри климатични условия за развитие на растениевъдство (зърнени култури, зеленчуци, трайни насаждения) и животновъдство (овце, птици и др.);	26	3	Липса на сдружения на бизнеса;	8
4	Традиции в зърнопроизводството;	18	4	Липсва капацитет за самостоятелно решаване на проблеми с над общинско значение;	7
5	Достатъчно суровинни източници за хранително-вкусовата промишленост	6	5	Няма изградени достатъчно крайградски многофункционални, паркове и зони за отдих, на “зелени площи със специално предназначение”, места за масови прояви на физическата	21

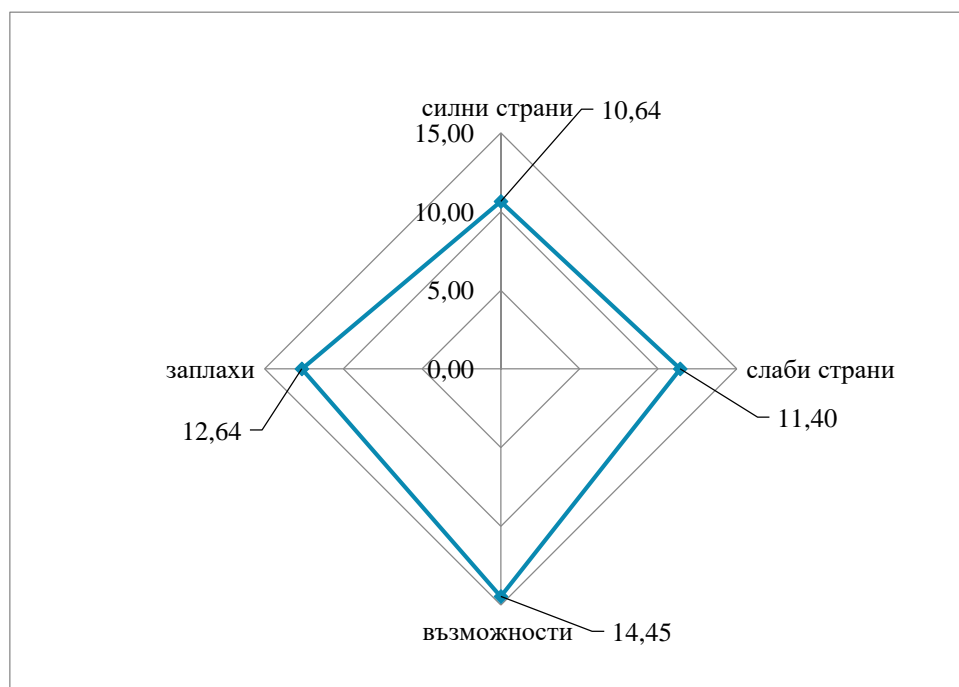
				култура и спорта, които да се интегрират в единна система;	
6	Наличие на производствени мощности, материално-техническа база и квалифицирана за работна ръка;	2	6	Културно наследство на общината не е използвано в достатъчна степен за развитие на устойчив културен туризъм;	13
7	Натрупан е опит в изработване и реализация на програми и проекти;	7	7	Туристическата инфраструктура е недостатъчна или амортизирана;	11
8	Осъзната е необходимостта от хоризонтално сътрудничество и солидарност при решаване на общи проблеми;	7	8	Геокултурният потенциал на територията не е използван адекватно. Липсват проектни предложения в областта на културното наследство, липсват идеи за интегрирани туристически продукти по културните маршрути на над-общинско равнище, свързани с мрежата на европейските културни маршрути;	5
9	Сравнително добро състояние на образователната инфраструктура по отношение на материално - техническата база;	14	9	Липсва потенциал в общината за решаване на проблемите с липсата на квалифицирани в областта на туризма управленски кадри	15
10	Добре развита социалната инфраструктура и разнообразни социални услуги;	11	10	демографията - Тревожна е загубата на население и остаряването на хората.	28
11	Достъпни цени на недвижимите имоти и земеделска земя;	8	11	Няма стратегия, адекватна на демографските изменения и съотношенията в нейната динамика.	7
12	Наличие на свободен сграден фонд и терени на територията, подходящ за инвестиции;	6	12	Понижено е цялостно качеството на жизнената среда;	14
13	Наличие на производствени мощности, материално-техническа база и квалифицирана за работна ръка;	5	13	Намалява инвестиционният интерес за организиране на нови производства в съществуващи, с висока степен	11

				на амортизация, индустриални и производствени зони;	
14	Близост до утвърдени туристически центрове – к.к.Сл. бряг, Несебър, Поморие, Созопол – благоприятна възможност за развитие на туризма	0	14	Политиката за квалификация и преквалификация на работната сила все още е кампанийна и недобре организирана като постоянно действаща система;	8
			15	Друго: (моля посочете) държат се пенсионери на работа, а младото население е безработно, понижена инфраструктура, лоша пътна настилка, няма канализация за отпадни води, да се сменят тръбите на ВиК	3
ОБЩА ОЦЕНКА		10,6	ОБЩА ОЦЕНКА		11,4
№	Възможности	Степен на влияние	№	Заплахи	Степен на влияние
1	Използване на благоприятните климатични и почвени условия и възраждане на селското стопанство, чрез обновяване, прилагане на нови и модерни технологии;	14	1	Недостатъчни външни инвестиции и финансова обезпеченост;	19
2	Привличане на външни капитали и инвеститорски интерес;	25	2	Слаб интерес на чуждите инвеститори към община Камено;	17
3	Инвестиции в МСП;	6	3	Недостатъчна активност от страна на бизнеса;	15
4	Производство на екологично чисти продукти от селското стопанство и преработвателната промишленост;	18	4	Задълбочаването на световна финансова и икономическа криза	13
5	Създаване на условия за развитие на МСП в сферата на туризма;	8	5	Значителна промяна приоритетите на местните и общински власти;	6

6	Обединяването на усилията на общината със съседни общини за подготовка на програми и проекти, увеличава шансовете за финансово подпомагане по национални и европейски програми;	27	6	Риск от закриване на предприятия и влошаване на бизнес средата в общината.	9
7	Възможностите за развитие на туризъм с комбиниране на туристически пакети със съседни общини;	14	7	Подценяването и пълното игнориране на възможностите за междуобщинска интеграция, намалява шансовете за по-ефективно използване на съществуващите фондове;	2
8	Използване на Структурните фондове и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за развитие на територията;	19	8	Намаляването на контингентите от деца в предучилищна и в училищна възраст в условията на демографска криза;	23
9	Обмен на добри практики, междурегионално и международно партньорство в сферата на бизнеса, туризма, културата, образованието и социалната политика;	19	9	Недостатъчното предлагане на работни места за млада и висококвалифицирана работна ръка (вкл. и в сферата на туризма) ще доведе до емиграция на най-ценната част на работната сила;	16
10	Наличието на ресурси и политическа воля;	6	10	Влошаването на възрастовата структура на работната сила при продължаване на тенденцията за общото застаряване на населението и евентуалното нарастване на пенсионната възраст ще ограничи възможностите на помладото поколение за работа и своевременна професионална реализация.	18
11	Друго: (моля посочете) площадки за контейнерите защото затъват в калта и се чупят колелата на контейнерите, доставяне на още контейнери за разделно събиране на отпадъци	3	11	Друго: (моля посочете) подобряване на пътната настилка	1
ОБЩА ОЦЕНКА		14,5		ОБЩА ОЦЕНКА	12,6

Таблица №1 – Резултати от проведен SWOT - анализ

В резултат на Квантифициран SWOT анализ е изведена и диаграма, показана на **фигура №:**

От представена информация е видно, че имаме по-голяма тежест на възможностите и слабите страни, което означава, че е необходимо формулирането и изпълнението на Стратегия „Mini-Maxi“ при която умело трябва да се използват благоприятните възможности и насочване на усилията в превръщане на слабите страни в силни, която е и най-благоприятната и гарантираща успеха за развитие на територията община Камено.

На база резултати от детайлния анализ в който са търсени силните и слабите страни, на възможностите и заплахите във всеки един от елементите на среда в територията и квантифициран анализ, при който са дадени количествена оценка на установените силни и слаби страни, възможности и заплахи и тяхното ранжиране по значение от експерти в областта на регионалното развитие са извадени проблемните полета. Основните проблемни полета, на територията са свързан с:

- демографията - Тревожна е загубата на население и остаряването на хората.
- Намаляването на контингентите от деца в предучилищна и в училищна възраст в условията на демографска криза;

- Няма изградени достатъчно крайградски многофункционални, паркове и зони за отдих, на “зелени площи със специално предназначение”, места за масови прояви на физическата култура и спорта, които да се интегрират в единна система;
- Недостатъчни външни инвестиции и финансова обезпеченост;
- Влошаването на възрастовата структура на работната сила при продължаване на тенденцията за общото застаряване на населението и евентуалното нарастване на пенсионната възраст ще ограничи възможностите на по-младото поколение за работа и своевременна професионална реализация.
- Слаб интерес на чуждите инвеститори към община Камено;
- Недостатъчното предлагане на работни места за млада и висококвалифицирана работна ръка (вкл. и в сферата на високите технологии) ще доведе до емиграция на най-ценната част на работната сила;
- Липсва потенциал в общината за решаване на проблемите на нерегламентирано замърсяване на земеделски земи, налагане на адекватна система за разделно събиране на отпадъци, стимулиране на населението за преминаване към екологични варианти на отопление, демографската криза - привличане на млади хора в работоспособна възраст от съседни общини
- Недостатъчна активност от страна на бизнеса;
- Понижено е цялостно качеството на жизнената среда;
- Културно наследство на общината не е използвано в достатъчна степен за развитие на устойчив културен туризъм;
- Задълбочаването на световна финансова и икономическа криза
- Неорганизираност на селскостопанските производители;
- Туристическата инфраструктура е недостатъчна или амортизирана;
- Намалява инвестиционният интерес за организиране на нови производства в съществуващи, с висока степен на амортизация, индустриални и производствени зони;

Изводи и тенденции:

Археологията и обектите от национално и местно значение са потенциал, които трябва да бъде използван за привличане на социално-икономическа активност в общината. Необходимо е да се изготвят проекти за консервация и адаптация на обектите и интегрирането им в обща мрежа, обвързвана със селищната структура в общината. В допълнение трябва да се изготвят познавателни туристически пътеки и маршрути и обособяването на културни зони.

Атрактивността на общината трябва да бъде представена като съвкупност от нематериално и материално недвижимо и движимо културно наследство. Народните традиции и културните обичаи са нематериалния ресурс, който може да задържи посетителите в общината и да повиши нейната атрактивност и качеството на културния туристически продукт. Основата на съвременния динамичен и развиващ се град са културните ценности заложили в селищните характеристики на общината.

Необходимо е създаването на маркетингова стратегия, която да представя културното наследство на националния и международния пазар, също така създаване на информационна система на културно-историческите ресурси и иновативни форми за популяризирането му.

Дейностите свързани с експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да бъдат обвързани с опазването и съхранението на културните ценности и полагане на необходимите грижи. Необходимо е да бъде актуализиран списък с недвижими културни ценности и включването на нови обекти притежаващи научна и културна стойност. При актуализацията е необходимо да се вземе предвид степента на съхраненост на материалната, образната и функционална автентичност. Трябва да бъде изготвена оценка на научната и художествената стойност на обектите и да се проследи мястото и значението им в съвременната среда. Важно е да се прецени и до колко обектите са част от съвременната обществена и културна област /среда/, която обогатява средата и обществото. Така също трябва да се направи анализ на икономическата целесъобразност с цел включване в културно историческата индустрия или друга инвестиционна система.

Проектът на ОУП на община Камено прилага специфични правила и нормативи за опазване и съхранение на недвижимите културни ценности, характерния облик на селищната структура и идентичността на общината и региона.

ЧАСТ 3

Стратегическа рамка

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРОДУКТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕЖИВЯВАНЕТО НА ТУРИСТИТЕ В РАЙОНА

Цел 1: Развитие и позициониране на община Камено като дестинация със собствена марка за еко -, селски – и приключенски туризъм и целогодишен културно-познавателен туризъм

- Развитие на семеен туризъм в населените места около язовир „Мандра“ и крепостта „Русокастро“
- Развитие на къмпинговия рекреативен туризъм в района на Русокастро и „Еркесия“
- Развитие на воден и риболовен туризъм по линията Русокастро – Ливада – Тръстиково - Константиново
- Развитие на орнитоложки и еко – туризъм в района на с. Константиново и с. Черни връх
- Развитие на маршрути за исторически културно-познавателен туризъм,
- Развитие на селски (екологичен и приключенски) туризъм в селата на община Камено
- Развитие на религиозния и поклонически туризъм
- Развитие на винен и гурме – туризъм
- Развитие на ловен туризъм

Цел 2: Разработване на диверсифициран туристически продукт

- Развитие на културен туризъм с акцент върху рекреацията (в смисъл на физическо и душевно възстановяване) и туристическото преживяване в дестинацията

- Разработване, предлагане и популяризиране на продукти, допълващи основната продуктова специализация на района - конен туризъм, вело-туризъм, пешеходен туризъм, исторически туризъм.
- Развитие на младежки клубен парти и фестивален туризъм до крепостта „Русокастро“
- Развитие на екстремните атракции, които набират все повече популярност сред туристите
- Създаване и популяризиране на бранд на Камено

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: УСПЕШНО ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА РАЙОНА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПАЗАР

Цел 1: Провеждане на активна рекламна политика на дестинацията за засилване на интереса към района

- Регулярно публикуване на информация за действащи и предстоящи рекламно- информационни кампании за синхронизиране на действията на държавата с бизнеса
- Създаване, дизайн, детайлиране на съдържанието и поддръжка на официалния туристически портал и профилите в социалните мрежи

Цел 2: Укрепване на институционалната рамка

- Изграждане на ТИЦ
- Увеличаване на капацитета и ресурсната обеспеченост в Община Камено като основен субект на регионалния туристически маркетинг
- Укрепване на институционалната рамка, увеличаване на участието и подобряване на взаимодействието между заинтересованите страни за развитието на туризма в района.
- Организиране и провеждане на информационни срещи (конференции) на ТИЦ за разнообразяване на предлагането на туристически услуги в туристическите места и обекти и подобряване на тяхното качество

Цел 3: Изработване на маркетингова стратегия на дестинацията

- Редовно провеждане на маркетингови проучвания за предпочитанията и удовлетвореността на българските и чуждестранните посетители
- Регулярно осигуряване, обработване и анализиране на статистическа информация за характеристиките, поведението и разходите на туристопотоците, за състоянието на суперструктурата и на МСП в туризма
- Създаване на административна система за събиране , обработка и съхраняване на информация във връзка с туризма и туристическите услуги в общината

Цел 4.: Утвърждаване на културните събития и фестивали в общината и подпомагане организирането на нови дейности:

- Национален фолклорен събор „НА МЕГДАНА“
- Кукерски игри
- Конкурс за лазарски песни и игри „Отворете чемшир порти, Лазаре“
- Конкурс за коледарски групи и песни
- Фестивал на домашното вино
- Чествания на бележити дати от историята на България и на гр. Камено;
- Подпомагане организирането на национални празници, изложби, концерти, театрални и шоу програми

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДЛАГАНИТЕ УСЛУГИ

Цел 1: Подобряване на качеството на туристическите продукти

- Подобряване на транспортната инфраструктура (пътна, жп, летищна, пристанищна)

- Осигуряване и поддържане на удобни и с достатъчен капацитет паркинги за организирани и индивидуални туристи
- Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в туристическите места
- Подобряване на пречистването и отвеждането на отпадъчните води в туристическите места
- Ефективно управление на отпадъците в туристическите места
- Повишаване на атрактивните за туризъм пространства
- Опазване на чистотата на водните басейни и прилежащата им крайбрежна територия (вкл. язовири, езера, реки)
- Поддържане на туристическите пътища/екопътеките в района
- Подобряване на инфраструктурата за предлагане на приключенски туризъм и екстремни спортове (скално или планинско катерене, скачане с бърджии, рафтинг и други), при спазване на режимите на защитените територии
- Модернизация и изграждане на специализирани места за кемпери и каравани
- Модернизиране на подходяща инфраструктура за водни спортове и риболовен туризъм
- Взаимодействие с туроператори за предлагане на дестинацията като допълващ туризъм за традиционни курорти като Несебър, Созопол, к.к. Слънчев бряг

Цел 2: Подобряване на условията за сигурност и безопасност на туристите

- Осигуряване на връзка между бизнеса и образователната система
- Обучение и повишаване на квалификацията на кадрите
- Провеждане на дискусии, кръгли маси или друга форма на обсъждане на проблемите в туризма на областно ниво
-
- Подобряване на мерките за сигурност на туристите в туристическите места на района
- Организация и поддържане на висока степен на безопасност на движението в рамките на туристическите места в района
- Поддържане на висока степен на безопасност на съоръженията в туристическите места и съоръжения в района

Цел 3: Развитие на човешките ресурси в туристическия сектор

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: РАЗВИТИЕ НА ПАРТНЬОРСТВА

Цел 1: Развитие на партньорства

- Провеждане на дискусии, кръгли маси или друга форма на обсъждане на проблемите в туризма на областно ниво
- Установяване на трайни контакти с национални и международни туроператорски фирми за привличане на по-голям брой български и чуждестранни туристи
- Организиране на срещи за насърчаване на взаимодействието между ТИЦ в туристическия район и насърчаване на участието на местния бизнес и организации на бизнеса в стратегическото планиране и реализирането на дейностите за развитието на туристическия район
- Насърчаване на участието на регионалната и местната власт в стратегическото планиране и реализирането на дейностите за развитието на туристическия район
- Развитие на партньорства с образователните институции по райони с цел осигуряване на стажове на ученици и студенти в туристическите предприятия и повишаване на квалификацията на заетите в туризма
- Изграждане на общ туристически маршрут с общините Карнобат (крепостта „Маркели“) и Средец („Деултум“)

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ: ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН

Цел 1: Предоставяне на подкрепа на МСП за участие в международни събития и изложения

- Участие в специализирани борси и изложения
- Приобщаване на МСП в сектора към усилията, в това число като предлагане на продукти, разработване на креативни предложения и споделяне на финансови разходи за подобряване на регионалния маркетинг
- Организация на срещи за обмен на опит и добри практики с международни организации и партньори

ЧАСТ 5

ИЗПЪЛНЕНИЕ

Стратегията ще бъде последвана и надградена за целия период на действие допълнително от детайлизиран генерален план за устойчиво развитие на туризма. Генералният план ще съдържа конкретните дейности по приоритетите, субектите за тяхното изпълнение, сроковете, в които трябва да бъдат изпълнени и необходимите за реализирането им финансови, нормативни и човешки ресурси, както и отчитането на корелационните зависимости от измененията в пазарната среда, световните икономически тенденции и промяната на нормативната база, уреждаща туристическата индустрия, както в ЕС, така и в глобален мащаб. Разработването на плана ще встъпи на разработената вече стратегия.

Стратегическите документи, на базата на които се получават средства от структурните инструменти, са оперативните програми. Те адресират основните проблеми в социално-икономическото развитие, като по своята същност представляват правителствената политика за тяхното разрешаване в рамките на приоритета на Стратегията.

Допълнителни средства са предвидени и за изпълнението на проекти по Публичната инвестиционна програма на Правителството „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, чрез която се предвижда финансиране за: изграждане на детски градини и училища, здравеопазване, благоустрояване на малки населени места и др.

Предвидено е управлението на специалните програми и операции за национален и регионален туристически маркетинг да бъде осъществявано от органа провеждащ държавната политика в туризма и притежаващ пълния инструментариум за реализация на стратегическите цели до 2030 г. и по двете направления. Това синхронизиране най-добре може да се осъществи от институцията, която е отговорна за разработването и изпълнението на политиката и Стратегията за устойчиво развитие на туризма.

ЧАСТ 6

МОНИТОРИНГ

Стратегическото планиране на устойчивото развитие на туризма е динамичен и непрекъснат процес. Разработването и реализирането на Стратегията е сложен и многоаспектен процес, протичащ през различни фази. Приемането на определен стратегически или програмен документ е първата стъпка, като този принцип важи в пълна сила и за създаването и приемането на настоящата Стратегията за устойчиво развитие на туризма в Община Камено. От изключително значение в рамките на този процес е създаване на механизми и инструменти за управление и изпълнение на Стратегията в рамките на целия период на действието ѝ (2021-2027 г.).

Правилното насочване и обвързване на усилията на заинтересованите органи / звена и добрата функционална и институционална организация на самото изпълнение на Стратегията по същество предопределя постигането на заложените в нея стратегически цели и водещи приоритети.

Функционалната и институционалната организация на изпълнението включва определена последователност от стъпки, осъществяването на които гарантира правилно подреден във времето и добре организиран и координиран процес на изпълнение.

Конкретните стъпки изискват създаването на механизми и инструменти за:

- ✓ Информационно осигуряване на процеса на създаване, приемане и изпълнение на Стратегията;
- ✓ Институционално изграждане на звената - участници в изпълнението на Стратегията;
- ✓ Оперативна координация и управление;
- ✓ Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението. Определяне на индикатори;
- ✓ Актуализация и изпълнение на стратегическия документ;

- ✓ Осигуряване на партньорство, публичност и прозрачност в процеса на създаване, приемане и изпълнение на документа като основа за засилване на демократичността и усъвършенстване на управлението на туристическата дейност на национално равнище.

Информационното осигуряване на процеса на разработване и изпълнение на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Камено предполага осъществяването на поредица от мерки, които са наложителни с оглед създаване на условия за нейното успешно приключване.

Това изисква да се създаде информационна система за управление на сектора. Нейното предназначение освен за нуждите на стратегическото планиране и дългосрочното програмиране на развитието на туризма, ще подпомага и решава и редица други въпроси, свързани с организацията, координацията и управлението на процесите и институциите в сектора. Тази система ще подпомогне и организацията, и функционирането на туристическата дейност и ще подобри предоставянето на публични услуги за физическите и юридическите лица от сектора.

Информационното осигуряване следва да обезпечи определени механизми, които да дадат възможността да се осъществяват функциите по предоставяне на информация и публичност на Стратегията, както и на документите, свързани с действията на съответните органи по нейното разработване, съгласуване, приемане, изпълнение и финансиране. Също така с помощта на информационната система и създадените механизми за публичност и прозрачност, Община Камено ще информира своевременно и по подходящ начин обществеността за характера и същността на Стратегията, за необходимостта и потенциалните ползи от приемането и изпълнението ѝ, както и за постигнатите резултати.

Специфичните задачи и компетенции ще бъдат определени чрез план за действие и маркетингова стратегия, в който стратегически документи следва да бъде отчетен и график за изпълнението, отразяващ времеви диапазон за реализация и очаквани резултати.

Координацията по тяхното изпълнение ще се извършва под ръководството Община Камено.

Други участници в изпълнението на специфичните задачи са:

- Министерство на туризма

- Национален съвет по туризъм;
- Туристическата администрация;
- Организации на национално, регионално и общинско ниво;
- Министерства и други държавни органи, имащи компетенции свързани с развитието на туризма в страната;
- Туристически организации и сдружения;
- Неправителствени организации;
- Предприятия;
- Училища, центрове за обучение и др.;
- Наблюдатели.

Целта на мониторинга на дейностите по изпълнение е да се осигури навременното им и качествено изпълнение. Разнообразието на дейностите налага всяка от тях да бъде предмет на специален мониторинг. За целта е необходимо изпълнението на всяка дейност да се конкретизира в съответни задачи. Те трябва да позволяват оценка и контрол на напредъка на изпълнението на Стратегията в съответствие със спецификата на отделните параметри. Субектът на мониторинга се определя от кръга на посочените, отговорни за изпълнението ѝ звена.

Изпълнението на Стратегията като цяло поставя необходимостта от провеждане и на общ мониторинг. Неговата основна цел е да осигури синхрона и взаимното подпомагане при реализиране на набелязаните дейности и задачи.

Мониторингът може да се определи като процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информация относно хода на реализацията на Стратегията и постигането на поставените цели и резултати. Получената информация следва да се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната програма.

Основна задача на мониторинга е да се следят и измерват постигането на поставените цели и на ефективността им в хода на тяхната реализация. В резултат на осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни

корекции и актуализации в начина на изпълнение. Текущият мониторинг има особено важна роля при дългосрочното планиране, което се реализира в няколко фази. Осъществяването на всяка следваща фаза следва да се предшества от мониторинг и оценка на дейностите и резултатите от предишните етапи.

Разработване на система за текущ мониторинг и периодични оценки на състоянието и динамиката на развитие на туристическия сектор. Този подход позволява да се оценят резултатите от предприетите мерки и заложените цели и задачи за устойчиво развитие на туризма в България, да се идентифицират основните проблемни зони и да се правят препоръки за промяна и развитие на осъществяваните политики, програми и инициативи.

Важен момент от реализирането на Стратегията е получаването на оценка, базирана на очакваните и постигнати резултати, въздействието и удовлетвореността. Оценката се определя въз основа на специално събрана и анализирана информация, като следва да се осъществи в съответствие с експлицитно определени критерии и стандарти по отношение на адекватност, ефикасност, ефективност, устойчивост, справедливост.

Мониторингът и оценката се основават на един обобщен модел, който представя съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия.

Забраните, ограниченията и контрола по устойчивото и перспективното развитие на туризма, следва да бъдат решени чрез:

- Изпълнение на решенията и приоритетите на ООН, ЮНЕСКО и другите специализирани организации към ООН и по-специално Световната организация по туризма, Съвета на Европейския съюз и неговите специализирани комисии, както и в изпълнение на българското законодателство;
- Контролирано и координирано изграждане на инженерната и туристическата инфраструктура с цел опазване на туристическите ресурси чрез създаване на Национална комисия към Националния съвет по туризъм и Регионални експертни комисии към общините и кметствата;
- Инвентаризиране и картотекиране на туристическите ресурси;

- Създаване и реализация на стратегии и бизнес-програми за развитие на туризма от общините и кметствата за развитие на малкия и среден бизнес в туризма;
- Инвентаризиране и картотекиране на културно-историческите обекти за посещения от туристи и набиране на средства за тяхното съхранение и развитие;
- Контрол по качеството на туристическите услуги чрез категоризация на туристическите обекти и регистрация на туроператорите и турагентите, сертификация на качеството на туристическите услуги и създаване на цялостна система за контрол;
- Създаване и поддържане на единен туристически регистър;
- Реалност и комплексност на туристическата статистическа информация;
- Маркетингови проучвания;
- Ежегоден отчет на реализираните планирани мероприятия по Стратегията в национален мащаб пред Националния съвет по туризъм и на регионално и местно равнище в общините и кметствата;
- Поддържане на сателитен баланс на туризма в съответствие с приоритетите на Световната туристическа организация (за отчитане на преките приходи от туризма и косвените приходи от другите отрасли, предоставени услуги на туристите и вложените инвестиции в туристически обекти и фирми – транспорт, строителство, селско стопанство и т.н.);

С изпълнението на приоритетните действия на Стратегията за устойчиво развитие на туризма 2021-2027 г. Община Камено ще утвърди своите позиции на туристически пазар, ще отговори на предизвикателствата на бъдещето и приоритетно ще развива и прилага съвременни маркетингови решения.

Източници:

1. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България, хоризонт 2030
2. НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, 2014-2030 Г., АКТУАЛИЗИРАНА ВЕРСИЯ 2017 Г.
3. МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГИЯ НА БУРГАСКИ ЧЕРНОМОРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН
4. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Бургас, 2018 – 2023 г
5. / „Стратегическият избор в туризма“ автор М. Рибов, изд. Тракия-М, С., 2005 г. в съавторство/.
6. Статистически годишник на Световната туристическа организация, 2013 г
7. <http://rta.tourism.government.bg/TAFRegister.aspx> - Национален туристически регистър
8. Концепция за пространствено развитие на община Камено 2015-2025 г
9. Общински план за развитие на община Камено 2014 – 2020 г
10. Евростат, *Tourism statistics at regional level*, 2014. Селски райони – райони извън градовете, в които дялът на населението, живеещо в села надхвърля 50%.